

Etnografski odio Muzeja Slavonije

Etnografski odio Muzeja Slavonije u Osijeku nema još svojeg izložbenog prostora, ali materijal je pristupačan svima, koji se za njega interesiraju, jer je razvrstan i sređen tako da zbirka ima studijski karakter.

Materijal je prikupljen sa ciljem da može dati pregled etnografskog materijala Slavonije i Baranje. Do sada je nabavljeno toliko predmeta, da bi se njihovim izlaganjem mogle prikazati najvažnije teme vezane uz ovo područje: tekstilno rukotvorstvo i pregled narodnih nošnji; poljoprivredne sprave; intérieur-i; tikvičarstvo i drvorezbarstvo.

Za prvu temu nabavljen je pribor za obradu domaćih tekstilnih sirovina počevši od stupe i trlice do snovače i tkalačkog stana, a zatim produkti tog rukotvorstva. Među njima nalaze se trubice tkanja i sitniji tekstilni predmeti kao što su otarci ili peškiri (ručnici), stolnjaci, ponjave, marame i drugo što je otkano kudjeljom i lanenom predom ili pamukom, a također i vunene ponjave, ponjavci, šarenice i ćilimaši, koji već mogu dati preglednu sliku raznih tehnika i uobičajenih uzoraka na ćilimima ovih krajeva.

Pretežni dio tekstilija sačinjavaju kompleti narodnih nošnji u kojima se nalaze također sukneni i kožni odjevni predmeti. Tu je zastupano narodno ruho sa cijelog područja. U najgrubljim su potezima sakupljene suvrstice narodnog kostima pojedinih većih predjela, koji pokazuju tipološku cjelinu, kao što je slavonska Posavina, slavonska Podravina, brdski dio Slavonije i Baranja.

O ratarstvu, t. j. načinu zemljoradnje u nedavnoj prošlosti govore nekadašnje poljoprivredne sprave: drveni plug, drljača, srp, krunjača (za runjenje kukuruza) i razne gospodarske potrepštine: stubljika, koš, mirov, kao i zabilježeni ratarski folklor.

U jednoj prostoriji složeno je pokućstvo, koje je predviđeno za intérieur jedne slavonske sobe — sa namještajem iz hrastovine, jedne baranjske sobe — sa plavo obojenim namještajem i jedne »kuće« (kuhinje) — sa priborom i posuđem za ognjište iz Aljmaša.

Šaranje tikvica i rezbarenje drvenih predmeta poznate su i karakteristične tvorbe umjetničkog likovnog izražaja u Slavoniji, pa im se zato poklanja posebna pažnja, tim više što se na terenu već rijetko pronalaze. Muzej posjeduje nekoliko lijepih drvorezbarskih predmeta: vodira, pastirskih čaša i dvojnica i oko šezdeset šarenih tikvica.

Ovime nisu iscrpljene sve teme, koje bi se još mogle obraditi postojećim a nespomenutim materijalom, a možda nije ni dovoljno istaknuto, da je još štošta (na primjer nakit i obuća) potrebno za kompletiranje prikaza pojedinih likova narodne nošnje, ali to neće smetati da se dobije uvid u život i rad u odjelu.

U godini 1955. nastavljeno je intenzivno sakupljanje materijala na terenu, dok je u 1956. god. taj rad gotovo zamro radi pomanjkanja financijskih sredstava. Prinove su uglavnom bili pokloni društva prijatelja starina »Murse«. U tim se godinama pristupilo sređivanju materijala i istraživanju podataka o pojedinim akvizicijama. Budući da je odjel preselio iz Cesarčeve ulice (iz bivše oblasne zgrade, gdje je bio oformljen kao novi dio muzeja) u Vlahovićevu ulicu 2 (II. kat) u veći broj prostorija, bilo je moguće da se materijal sistematizira te tako danas fungira kao studijska zbirka, koju posjećuju i škole radi obrade pojedinih metodskih jedinica.

Etnografski odjel nije više samo depo predmeta kulturne baštine, nego se sve više osjeća njegova funkcija u naučno istraživačkom radu. On se već afirmirao kao jedna stanica na koju se obraćaju srodne stručne ustanove u zemlji, a ponekad i iz inozemstva.

Zdenka Lechner